

BITS OF FREEDOM

VERDEDIGT DIGITALE BURGERRECHTEN

Stichting Bits of Freedom

Postbus 10746

1001 ES Amsterdam

M +31(0)654386680

E ot.vandaalen@bof.nl

W www.bof.nl

Ministerie van Justitie
t.a.v. dhr. dr. E. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Bankrekening 55 47 06 512

Bits of Freedom, Amsterdam

KVK-nr. 34 12 12 86

Betreft:

Introductie naaktscanners

Datum:

Amsterdam, 30 december 2009

Geachte heer Hirsch Ballin,

1. Met zorg nam de stichting Bits of Freedom ("**Bits of Freedom**") kennis van recente uittalingen van het kabinet dat zij zo snel mogelijk naaktscanners op Schiphol wil introduceren.
2. Bits of Freedom dringt erop aan om af te zien van dit voornemen. Veiligheidsbeleid moet niet op angst, maar op rationele analyses worden gebaseerd. Het verlies van privacy en individuele vrijheid speelt daarbij een belangrijke rol. Aan de hand van zo een rationele analyse moet worden geconcludeerd dat de introductie van naaktscanners niet wenselijk is. In plaats daarvan moet worden onderzocht waarom bestaande maatregelen hebben gefaald.
3. Voor de Vereniging van Nederlandse Verkeersvliegers en de Vakbond van Nederlands Cabinepersoneel is het heel simpel: "de balans tussen veiligheid en privacy [dient] in principe altijd in het voordeel van de veiligheid uit te slaan".¹ Die opvatting is echter te kort door de bocht: iedere beveiligingsmaatregel moet worden onderworpen aan een evaluatie van de voor- en nadelen, waarbij ook het verlies van privacy en dus van individuele vrijheid moet worden meegewogen.
4. Beveiligingsexpert Bruce Schneier beschrijft in zijn boek 'Beyond Fear' een stappenschema voor deze evaluatie. Allereerst moet worden vastgesteld wat men probeert te beschermen. Vervolgens moet worden beoordeeld wat de risico's zijn. Daarna moet worden onderzocht in hoeverre de maatregelen deze risico's kunnen beperken en welke nieuwe risico's ontstaan door de maatregelen. Tot slot moet worden onderzocht welke kosten of andere nadelen de maatregelen met zich brengen.

¹ Zie onder meer http://www.trouw.nl/nieuws/nederland/article2949331.ece/_Veiligheid_belangrijker_dan_privacy_.html.

5. Aan de hand hiervan kan de vraag worden beantwoord: wegen de voordelen van naaktscanners op tegen de nadelen? Een eerste analyse leidt tot de conclusie dat introductie van naaktscanners niet wenselijk is.
6. De inzet van naaktscanners kan het risico van aanslagen tegen vliegtuigen in de lucht slechts deels beperken. De scanners zijn niet foutloos: De Telegraaf meldt dat Al-Qaeda de afgelopen tijd heeft geoefend met het passeren van naaktscanners, en de operationeel directeur van Schiphol durft niet te garanderen dat een naaktscanner de explosieven had ontdekt.² Met zo een scanner zouden bovendien slechts explosieve stoffen die *op* het lichaam zijn aangebracht worden gedetecteerd, terwijl stoffen die *in* het lichaam zijn verstopt onopgemerkt blijven. Kwaadwillenden zullen snel genoeg nieuwe manieren vinden om de naaktscanner te omzeilen.
7. Naaktscanners zijn tegelijkertijd een stevige inbreuk op de privacy en de lichamelijke integriteit: ieder individu wordt digitaal uitgekleeft. Dat die beelden zouden worden geanonimiseerd en geslachtsdelen niet zichtbaar zouden zijn, doet daar niet aan af: bloot is bloot. En kan echt worden voorkomen dat personeel de naaktfoto's van bekende Nederlanders met de mobiele telefoon fotografeert? Of dat een ambtenaar zijn privé-collectie van foto's van naakte minderjarigen uitbreidt met foto's van de scanner? Het staat verder nog niet vast dat deze scans geen nadelige effecten op de gezondheid hebben, terwijl de kosten van apparatuur en personeel significant zijn. Daarbij komt dat extra beveiligingsmaatregelen mogelijk langere wachtrijen in het ongecontroleerde deel van de luchthaven tot gevolg hebben, en dat leidt weer tot een groter risico op aanslagen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de Europese Commissie onder druk van het Europese Parlement de introductie van deze scanners heeft opgeschort, in afwachting van de uitkomsten van een onderzoek naar de nadelen.
8. In plaats van dit soort ineffectieve en dure maatregelen te nemen, kan de overheid beter onderzoeken waarom bestaande maatregelen falen. Als we de media moeten geloven waren er al verschillende aanwijzingen dat de verdachte op het verkeerde pad was geraakt. De vader van de verdachte had zijn zorgen over mogelijke radicalisering gedeeld met autoriteiten in Nigeria en andere landen. De verdachte stond op controlelijsten van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. En bovendien: undercoverjournalist Alberto Stegeman toonde vorig jaar al aan hoe makkelijk het is de beveiliging van Schiphol via de achterdeur te omzeilen.
9. Het is op zijn minst merkwaardig dat de huidige maatregelen blijkbaar niet goed genoeg zijn ingezet, en het kabinet nu toch verdergaande maatregelen wil nemen om dit in de toekomst te voorkomen. Het wordt tijd dat het debat over hoe we Nederland veiliger kunnen maken, met open vizier en op basis van rationele overwegingen wordt gevoerd, waarbij ook de impact op de individuele vrijheid een serieuze rol krijgt. Nederland moet zich niet laten uitkleden door angst. Wij dringen er met klem op aan dat naaktscanners niet worden ingevoerd.

Bits of Freedom verdedigt privacy en communicatievrijheid in de digitale wereld, Aan deze bijdrage hebben tientallen geïnteresseerde sympathisanten online meegeschreven.

² Zie http://www.telegraaf.nl/binnenland/5670711/_Al-Qaeda_traint_met_bodyscans_.html?p=6,1 en http://www.volkskrant.nl/binnenland/article1332138.ece/Bodyscan_had_Nigeriaan_kunnen_betrappen.

Uiteraard ben ik graag bereid om het bovenstaande nader toe te lichten, mocht daaraan behoefte bestaan.

Hoogachtend,

Ot van Daalen